

Öt éve egy irányba folyik az adogatás

Csaba László: Kevesen figyelmeztetünk a gazdaságot fenyegető veszélyekre

Az embernek az a feladata, hogy mondja a magáét, akár tetszik, akár nem, s Magyarországon egyre több az olyan történés, amit nem lehet szó nélkül hagyni. Ezzel magyarázza Csaba László (képünkön) közgazdász, egyetemi tanár, hogy nem tartozik a „némák” közé. Újra meg újra figyelmeztet a gazdaságot, így mindannyiunk életminőségét fenyegető veszélyekre.

A szerző felvétele

„A szakmai bírálat hangját a pártpropaganda zúgása gyakran elnyomja...”

KOCSI MARGIT

- Azért azt csak el kellett mondani, hogy az államháztartási fegyelem fellazításából semmi jó nem származik - jelentette ki Csaba László beszélgetésünk kezdetén, a Közép-európai Egyetemen, ahol tanít. - Egyébként mindig csak a szakmai (gazdasági) tényeket sorolom - tette hozzá -, ehhez tartom magam. Ugyanakkor azt is be kell látnom, hogy a megváltozott közbeszéd következtében ma mindenki valahol másutt tűnik fel, mint ahol egy normális országban helye lenne.

Élet-halál döntések

Nem titkolta, csalódott. A szakmai körökben nagy visszhangot kiváltott, magyar és angol nyelven egyaránt kiadott könyve, A fölemelkedő Európa (angol nyelvű változatának az Akadé-

miai Kiadónál most jelent meg a második, kibővített kiadása) észrevétlenül maradt a baloldali lapokban.

- Nem álltam be sehova, talán ez is lehet az oka. Másfelől a legutóbbi nyilatkozataimat például úgy fordították le, hogy elkezdtem védeni az egészségügyi reformot, holott csak azt mondtam, ami nyilvánvaló: a rendszer nem maradhat úgy, ahogy volt 2000-ben. Biztos, hogy azon változtatni kell, mind a bevételi, mind a kiadási oldalon. Ezt a véleményemet ma is fönntartom, holott a rögtönzött és végiggondolatlan intézkedésektől nekem ugyanúgy föláll a szőr a hátamon, mint bárki másnak.

Magányos farkassá vált volna? Előbb gyorsan rábólintott a kérdésre, majd korrigált:

- Inkább kevesen figyelmeztetünk a gazdaságot fenyegető veszélyekre. Ebbe a körbe tartozik Szapáry György, a Magyar Nem-

zeti Bank volt alelnöke, aki nemzetközi tekintélyű szakember, hihetetlen kincs az országnak, mégis küzdeni kell azért, hogy előadást tarthasson a Közép-európai Egyetemen, s azt sem tudni, hogy kapott-e felkérést a közgazdászok képzés fellegrárából, a Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetemről. Bod Péter Ákos közgazdász, egyetemi tanár ugyancsak hallatja hangját. Karsai Gábor a Gazdaságkutató Intézetből a közelmúltban arról cikkezett, hogy jelentős fiskális kiigazítás nélkül semmiféle növekedés nem lesz.

Szerinte azt is tudomásul kell venni, hogy mindig a mindenkori kormánynál van az adogatás. A kormány, ha tetszik, ha nem, jó-rossz döntéseket hoz, amelyek az emberek életét és halálát - lásd: egészségügy - befolyásolják, pénztárcáját, megélhetését érintik az adóügyekben, a nyugdíjban és a szabá-

lyozott árakban, s az ország finanszírozhatóságára hatnak az árfolyamon keresztül.

Az egyetemi tanár úgy látja, a szakmai odafigyelésre annál inkább szükség van, mert már öt éve egy irányba folyik az adogatás, s a hatalmon lévők azt hiszik, hogy ez nem is lehet másként.

Szétszóródó társadalom

- A hibákat nem lehet szó nélkül hagyni, még akkor sem, ha a szakmai bírálat hangját a pártpropaganda zúgása gyakran elnyomja. Az ellenzéknek e tekintetben olyan nagy szerepe nem lehet, különösen nem egy kancellári rendszerben. A politikusok - pártállástól függően meglepődve vagy felháborodva - most kénytelenek tudomásul venni, hogy a meggondolatlan költsékezést és hitelfelvételt legalább három évig - 2007-ben, 2008-ban, 2009-ben - megszorítás kell hogy kövesse - állapította meg Csaba László.

Nyilvánvalóan folytatódik a társadalom - a professzor szerint a kettészakadás talán erős szó - szétszóródása. Kitart az infláció, folytatódik az állami szektor leépítése és az elöregedés. Az életkörülményeket a piaci jellegű jövedelmekhez való hozzáférés még inkább differenciálni fogja. A munkát végző 55 százalék - akár több állásban - rengeteget dolgozik majd. Keveseknek jut állás, és még kevesebbnek jó állás, európai színvonalú fizetéssel.

Nyilvánvalóan lesznek, akiknek az életfeltételei látványosan javulnak. És van egy másik réteg, amelynek tudása már ma sem

piacképes. Az ide tartozók képtelenek váltani, új nyelvet megtanulni, számítógéppel bánni, nem tudnak mit kezdeni az európai uniós pályázatokkal, a nemzetközi cégekkel, a vállalkozási lehetőségekkel. Az ő helyzetük romlani fog, már csak azért is, mert egyre több mindenért és egyre többet kell fizetni.

Ez adódik a rendszer spontán privatizálódásából és az árnyomásból, amely az egészségügytől a hatósági árakig mindenhol végiggördül. Ezt a kört nem kárpótolja, hogy olcsóbban lehet telefonálni, repülőjegyet vagy spanyol tengerparti nyaralót venni, mert az ide tartozóknak nem ez, hanem - pótlólagos jövedelem, vagyon híján - a leszakadás a fő gondja.

Nehéz helyzetben

- Különösen nehéz lesz a helyzetük akkor, ha az infláció bera- gad; nem fog olyan gyorsan mérséklődni, mint ahogy azt az előzetes modellszámítások alapján várják - hangsúlyozta a tekintélyes közgazdász.

Mit tehet az, aki mégis talpon kíván maradni, ragaszkodik értékeihez, és ezekért kész változni? A fiataloknak nagyobb az esélyük, mert rugalmasak és bátran változtatnak. Az idősebbek már nehezebben mozdulnak ki megszokott környezetükből, például ragaszkodnak lakásukhoz, amelynek háromszor akkorák a költségei, mint amennyire jövedelmükből futja. Az internet növelheti a mozgásteret, ám az esélyeket csak a kiszámítható és megfontolt kormánypolitika javíthatja.